

**GÖTEBORGS UNIVERSITET
HANDELSHÖGSKOLAN**

NEDSKRIVNING AV GOODWILL

-Under konjunktursvängningarna 2006-2011

Kandidatuppsats i företagsekonomi

Externredovisning

Vårterminen 2013

Handledare: Märta Hammarström

Författare: Sebastian Hansson & Andrea Maljukanovic

Sammanfattning

Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet,
Externredovisning, Kandidatuppsats VT 2013

Författare: Sebastian Hansson och Andrea Maljukanovic

Handledare: Märta Hammarström

Titel: Nedskrivning av goodwill – under konjunktursvängningarna 2006 - 2011

Bakgrund- och problembeskrivning: Sedan 2005 har svenska börsnoterade företag följt IFRS. Goodwill som uppkommer vid förvärv ska inte längre ha en nyttjandeperiod som skrivs av med årliga avskrivningar. Istället ska årliga nedskrivningsprövningar ske, dessa prövningar utförs av företagsledningen. Det nya systemet introducerades när Sverige var i högkonjunktur och grundar sig mer på subjektiva antaganden. När högkonjunkturen var över och Sverige drabbades av en finanskris genomfördes färre nedskrivningar än vad fler förväntade sig. Dessa nedskrivningar kan ske några år efter finanskrisen då företagsledningen vill skydda det redovisade resultatet.

Syfte: Syftet är att undersöka hur IASB föreställningsrams kvalitativa egenskaper uppfylls i de undersökta företagens årsredovisningar. Vi kommer även att fokusera på ifall nedskrivning av goodwill kan innehålla en tidsfördröjning samt hur valet av diskonteringsränta påverkas av de olika konjunkturcykler som var mellan 2006-2011.

Avgränsning: Uppsatsen kommer att avgränsa sig till OMX Stockholm 30 där 29 företag ingår idag. Kommer att studera dessa företags årsredovisningar från 2006 fram till 2011. Studien fokuserar endast på koncerngoodwill.

Metod: För att samla in data har en kvantitativ undersökning och en induktiv ansats används. Den insamlade data sammanställs och jämförs internt för att se förändringar mellan åren. Data kommer även att jämföras mot tidigare forskning.

Resultat och slutsats: Studien visar att införandet av IFRS inte har uppfyllt de kvalitativa egenskaper i de undersökta företagens årsredovisningar. Det studien konstaterar är att nedskrivningarna inte ökade under lågkonjunkturen 2010 – 2011 vilket gör det svårt att avgöra om det föreligger en tidsfördröjning eller inte. Majoriteten av de undersökta företagen hade en oförändrad eller sänkt diskonteringsränta under finanskrisen 2008 – 2009 och lågkonjunkturen 2010 – 2011.

Förslag till fortsatt forskning: Det hade varit intressant att se hur företagen kommer att behandla nedskrivningsprocessen när det nya redovisningsregelverket K3 introduceras 2014. Det hade även varit intressant att utföra en kvalitativ undersökning om nedskrivningsprövning för att få en djupare förståelse kring nedskrivningsprocessen.

Nyckelord: Goodwill, nedskrivningar, IFRS, högkonjunktur, finanskris, lågkonjunktur.

Förord

Nu är studien klar och det har varit många intressanta veckor. Vi vill tacka vår handledare Märta Hammarström, opponeringsgrupperna för deras tankar och åsikter men framförallt varandra för ett bra samarbete.

Hoppas ni får en intressant läsning.

Göteborg, maj 2013

Sebastian Hansson

Andrea Maljukanovic

Förkortningar

Dessa förkortningar kommer att förekomma i studien:

BNP - Bruttonationalprodukt

IAS - International Accounting Standards

IASB - International Accounting Standards Board

IFRS - International Financial Reporting Standards

OECD- Organisation for Economic for Co-operation and Development

Reporänta- Den ränta som banker kan låna eller placera till i nationens riksbank

RR - Redovisningsrådets rekommendation

US GAAP - United States Generally Accepted Accounting Principles.

ÅRL - Årsredovisnings lagen

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund och problembeskrivning	1
1.2 Problemdiskussion.....	1
1.3 Problemformulering.....	2
1.4 Syfte.....	3
1.5 Avgränsning.....	3
2. Teoretisk referensram.....	4
2.1 Tidigare regelverk och IFRS	4
2.2 Goodwill definition.....	4
2.3 Nedskrivning av goodwill	5
2.4 Kvalitativa egenskaper	5
2.5 Högkonjunkturen 2006-2007.....	6
2.6 Finanskrisen 2008-2009	7
2.7 Lågkonjunkturen 2010-2011	7
2.8 Gauffin & Thörnsten	8
2.9 Hayn & Hughes	9
3. Metod.....	10
3.1 Vetenskaplig ansats	10
3.2 Datasamling	10
3.3 Kvantitativ metod	10
3.4 Reliabilitet & validitet	11
4. Empiri.....	12
4.1 Antal företag per bransch	12
4.2 Högkonjunkturen 2006-2007.....	12
4.2.1 Goodwill på branschnivå 2006-2007	12
4.2.2 Nedskrivningar på branschnivå 2006-2007	13
4.2.3 Goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet 2006-2007	13
4.3 Finanskrisen 2008-2009	14
4.3.1 Goodwill på branchnivå 2008-2009.....	14
4.3.2 Nedskrivningar på branschnivå 2008-2009	15
4.3.3 Goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet 2008-2009	15

4.4 Lågkonjunkturen 2010-2011	16
4.4.1 Goodwill på branschnivå 2010-2011	16
4.4.2 Nedskrivningar på branschnivå 2010-2011	17
4.4.3 Goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet 2010-2011	17
4.5 Total goodwill över respektive år	18
4.6 Totala nedskrivningar över respektive år	18
4.7 Noter	19
4.8 Diskonteringsränta.....	19
5. Analys	20
6. Slutsats.....	23
6.1 Förslag till vidare forskning	24
7. Källförteckning.....	25
7.1 Artiklar.....	25
7.2 Böcker.....	25
7.3 Internetkällor	25
7.4 Standarder	26
7.5 Övrigt.....	26
8. Bilagor	27
8.1 Företagen som ingår i studien.....	27
8.2 Valutakurser.....	27

Diagramförteckning

Diagram 1. Goodwill på branschnivå 2006-2007.....	12
Diagram 2. Nedskrivningar på branschnivå 2006-2007.....	13
Diagram 3. Goodwill på branschnivå 2008-2009.....	14
Diagram 4. Nedskrivningar på branschnivå 2008-2009	15
Diagram 5. Goodwill på branschnivå 2010-2011	16
Diagram 6. Nedskrivningar på branschnivå 2010-2011.....	17
Diagram 7. Total goodwill över respektive år.....	18
Diagram 8. Totala nedskrivningar över respektive år.....	18

Tabellförteckning

Tabell 1. Antal företag per bransch.....	12
Tabell 2. Goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet 2006-2007.....	13
Tabell 3. Goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet 2008-2009.....	15
Tabell 4. Goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet 2010-2011.....	17
Tabell 5: Förändring av diskonteringsräntan under finanskrisen 2008-2009.....	19
Tabell 6: Förändring av diskonteringsräntan under lågkonjunkturen 2010-2011.....	19

1. Inledning

Det inledande kapitlet börjar med en bakgrund och problembeskrivning samt en problemdiskussion om vårt forskningsområde som mynnar ut i en problemformulering. Kapitlet avslutas med studiens syfte samt vilka avgränsningar som har gjorts.

1.1 Bakgrund och problembeskrivning

Fram till 2004 tillämpade svenska koncerner redovisningsrådets rekommendation 1:00 gällande koncernredovisning. Det innebar att goodwillposten redovisades till anskaffningsvärdet minus ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Goodwill skulle skrivas av under nyttjandeperioden, vilket resulterade i att takten som goodwill minskade i var beroende av vilken nyttjandeperiod den hade. Avskrivningstiden och avskrivningsmetoden som koncernen valde att följa skulle årligen omvärderas. Visade det sig att nyttjandeperioden skiljde sig från förra gången man värderade skulle detta justeras. (RR: 1:00)

För att få en mer enhetlig global standard på redovisningen beslutade EU 2005 att börsnoterade företag istället ska tillämpa International Accounting Standards Board (IASB) regelverk, International Financial Reporting Standards (IFRS). Noterade bolag i Sverige använder rekommendationerna från IFRS 3, Rörelseförvärv och IAS 36, nedskrivningar när goodwill behandlas. Ej noterade bolag använder sig fortfarande av ÅRL (Gauffin & Thörnsten, 2010). Det nya regelverket innebär att bolag inte ska använda sig av avskrivningar på goodwill, utan istället göra årliga nedskrivningsprövningar. Om företagsledningen anser att de framtida ekonomiska vinsterna minskar ska goodwillposten skrivas ned. Den vanligaste metoden som används för nedskrivningsprövning är nyttjandevärdeberäkning som behandlas i rekommendationen IAS 36, nedskrivningar. Denna metod innebär att de enheter som kan hänföras till goodwill ska värderas till dess återvinningsvärde minus försäljningskostnader. Värdet man får av denna metod används som underlag för företagsledningen om goodwillposten ska skrivas ned eller ej. (Gauffin & Thörnsten, 2010)

2005 trädde IFRS i kraft och ersatte ÅRL för noterade bolag i Sverige. IFRS infördes samtidigt som det var högkonjunktur och därmed var det oklart hur företag skulle påverkas av det nya regelverket i en eventuell lågkonjunktur. Problemet var att det nya regelverket inte hade används i en lågkonjunktur. IFRS är mer princip- och bedömningsbaserat än vad det tidigare regelverk var. Detta gör att företagsledningar kan ta sig större friheter när de ska värdera företagets goodwill. En konflikt kan uppstå mellan de subjektiva bedömningar företagsledningen gör och de objektiva kriterierna som finns för nedskrivning av goodwill. Före 2004, när redovisningen hänfördes till ÅRL, var risken inte lika stor för felaktiga subjektiva bedömningar då reglerna var tvingande. (Marton, 2009)

1.2 Problemdiskussion

2007 var det högkonjunktur i Sverige, detta stöds genom att analysera SCB:s kompendium Sveriges Ekonomi – statistiskt perspektiv (2008). Från 2003 till 2007 hade fasta bruttoinvesteringar ökat med 43,5 procent. Under perioden hade även Sveriges BNP ökat med 16,4 procent. Bankernas utlåning var relativt hög vilket ger en indikation att företag lånade mycket kapital av bankerna. Nyinvesteringar i form av rörelseförvärv ger koncerner högre goodwillposter. Införandet av IFRS innebar en övergång från årliga avskrivningar till årliga

nedskrivningsprövningar på goodwill. IFRS medförde att företag enklare kan behålla sina höga goodwillposter utan att minska värdet på dem. Goodwill ska hänföras till de kassagenererade enheter företaget erhåller och en nedskrivning av goodwill ska ske när det redovisade värdet överstiger återvinningsvärdet (IAS 36). Detta innebär att i en högkonjunktur förväntas företag ha mindre behov av att skriva ned sin goodwill, då de kassagenererade enheterna förväntas att ge framtida ekonomiska vinster. Detta leder till att det redovisade värdet är lägre än återvinningsvärdet.

Sedan finanskrisen bröt ut 2008 har Sverige gått in i en lågkonjunktur. Färre nyinvesteringar har skett jämfört med investeringsnivån före finanskrisen. Åren efter finanskrisen har aktörer på den finansiella marknaden en mer pessimistisk framtidssyn. Detta innebär att de framtida ekonomiska vinsterna går ner och incitament till nedskrivning av goodwillposten borde öka då de kassagenererade enheterna inte är lika lönsamma. Att företag borde ha skrivit ned sina goodwillposter under finanskrisen stöds av Thörnsten & Gauffin (2010).

Det nya regelverket, IFRS, innebär att nedskrivningsprocessen är mer subjektiv än vad den tidigare var. I en högkonjunktur har företag inte samma behov av att skydda det redovisade resultatet vilket medför att det finns incitament hos företagsledningen att göra nedskrivningar då en nedskrivning kortsiktigt påverkar resultatet negativt. I en lågkonjunktur är företagsledningen mer benägen att skydda det redovisade resultatet vilket gör att incitament skapas att inte försöka göra nedskrivningar eftersom dessa påverkar resultatet negativt. (Thörnsten & Grauffin, 2010)

Ett stort problem med nedskrivning av goodwill är att den objektiva bedömningen av nedskrivningsprövning och den subjektiva bedömningen lätt kan kollidera. IFRS är mer principiellt- och bedömningsbaserat vilket gör att företagsledningens bedömningar blir mer subjektiva. För intressenter av årsredovisningar kan det bli svårt att analysera företag när varje enskilt företag har sina subjektiva bedömningar av sin goodwillpost. IASB's föreställningsram förklarar att en av de primära egenskaperna redovisningen ska ha är att den ska vara relevant och tillförlitlig, vilket betyder att intressenter lätt ska kunna jämföra och analysera olika företag. (Smith, 2006)

Enligt Hayn & Hughes (2006) kan det föreligga en tidsfördröjning av goodwillnedskrivningar. Deras studie indikerar att det kan ligga tre-fyra års tidsfördröjning och att företagsledningar försöker styra nedskrivningarna för att uppnå finansiella mål och därmed tillfredsställa sina ägare. Detta innebär att de nedskrivningar företag borde ha gjort 2008 kan först visas 2011 relaterat till Hayn & Hughes studie.

1.3 Problemformulering

Vår problemformulering är följande:

- Har införandet av IFRS uppfyllt intressenternas informationsbehov?
- Tidigare forskning menar att det kan finnas en tidsfördröjning av goodwillnedskrivningar. Har nedskrivningarna i lågkonjunkturen påverkats av finanskrisen?
- Hur har företagens val av diskonteringsränta påverkats av de olika konjunkturcyklerna?

1.4 Syfte

En av anledningarna till att IFRS infördes var att öka intressenternas informationsbehov genom att stärka de kvalitativa egenskaperna relevans, jämförbarhet och tillförlitlighet. Syftet med studien är att undersöka om de kvalitativa egenskaperna som IASB's föreställningsram innehåller har stärkts genom införandet av IFRS i de undersökta företagen. Studien har även som syfte att undersöka ifall det kan föreligga en tidsfördröjning i företagens goodwillnedskrivningar mellan finanskrisen och lågkonjunkturen. Syftet är också att se hur företagens val av diskonteringsränta har påverkats i de olika konjunktursvängningarna som varade mellan åren 2006-2011.

1.5 Avgränsning

Denna studie kommer endast att behandla koncerngoodwill som uppkommer vid förvärv och därmed inte egen upparbetad goodwill. Studien fokuserar på nedskrivning av goodwill och inte hur förvärv eller köpeskillingen fastställs. Valet av företag har gjorts efter OMXS30 som inbegriper de 30 företag på Stockholmsbörsen som omsätter mest. OMXS30 har dock delat upp företagens aktier i A och B, vilket har gjort att Atlas Copco finns med i båda aktiegrupperna. Med tanke på att vi vill se på företagens balansräkning och inte koncentrerat oss på aktier har vi valt att undersöka de 29 företag som finns med i OMXS30. Anledningen till att vi valt OMXS30 är för att det är intressant att se hur de största bolagen på Stockholmsbörsen behandlar koncerngoodwill respektive nedskrivningar. Vi kommer att utgå från företagens finansiella rapporter från 2006 och fram till 2011. De nyckeltal vi kommer att fokusera på är företagens goodwillnedskrivningar samt goodwill förhållande till det egna kapitalet. Detta tar vi fram genom att analysera balansräkningar, resultaträkningar samt noter.

2. Teoretisk referensram

I detta kapitel presenteras det tidigare regelverket och vilken definition goodwill har enligt IFRS. Processen huruvida nedskrivning av goodwill kommer att presenteras samt de kvalitativa egenskaperna redovisningen ska innehålla. I kapitlet beskrivs också hur konjunkturen har sett ut i Sverige de senaste åren. Kapitlet avslutas med vad tidigare forskning har visat angående nedskrivning av goodwill.

2.1 Tidigare regelverk och IFRS

Innan IFRS började gälla 2005 följde svenska företag redovisningsrådets rekommendation 1:00 gällande koncernredovisning. Det finns en väsentlig skillnad mellan denna rekommendation och IFRS angående avskrivning och nedskrivning av goodwill. I RR 1:00 redovisades goodwill i balansräkningen till anskaffningsvärde minus ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Dessa avskrivningar skrevs av systematiskt över en bestämd nyttjandeperiod som goodwill hade. I IFRS som tillämpas idag har goodwill inte någon bestämd nyttjandeperiod och skrivs därmed inte av, däremot så skrivs den ned om det behövs. Denna nedskrivningsprövning prövas minst en gång per år eller när det finns behov till nedskrivning. (RR: 1:00)

2.2 Goodwill definition

Goodwill är en immateriell tillgång som redovisas i koncerners balansräkningar som förväntas inbringa företaget framtida ekonomiska vinster. Goodwill kan skapas genom intern uppbyggnad, men denna typ av goodwill får inte redovisas som en immateriell tillgång i någon balansräkning. Goodwill som tas upp i balansräkningen ska hänföras till de kassagenerande enheter som företaget erhåller. Exempel på en kassagenerande enhet kan vara ett specifikt affärsområde för ett företag. Den goodwill som är hänförd till den kassagenerande enheten förväntas ge framtida ekonomiska vinster. (IFRS 3 rörelseförvärv)

Identifiering av en tillgång kan ske om tillgången är avskiljbar från de andra tillgångarna, vilket betyder att företaget kan sälja eller hyra ut tillgången. Ett annat sätt att identifiera en tillgång är att tillgången uppkommer genom avtalsenliga eller juridiska rättigheter, det gör ingen skillnad om de är överlåtbara eller avskiljbara från företaget. Med andra ord så är goodwill en oidentifierbar tillgång vid förvärvstillfället men som ändå kommer innebära ekonomiska vinster för företaget i framtiden. (IFRS 3 rörelseförvärv)

När koncerner ska redovisa och värdera den goodwill som har förvärvats i ett rörelseförvärv eller den eventuella vinst som uppkommer vid ett förvärv ska de använda sig av förvärvsmetoden. Denna metod innebär att den som förvärvar ska värdera tillgångar och övertagna skulder till dess verkliga värde när förvärvet görs. Den summan som blir över vid förvärvet hänförs till goodwill som innebär framtida ekonomiska vinster för företaget, såsom synergieffekter etc. Det är viktigt att upplysningar om förvärvet lämnas i de finansiella rapporterna då användarna ska få så bra information som möjligt och att de finansiella rapporterna uppfyller de kvalitativa egenskaperna. (IFRS 3 rörelseförvärv)

2.3 Nedskrivning av goodwill

Nedskrivningar beskrivs i IAS 36 och standarden är till för att beskriva de metoder som ett företag ska använda för att säkerhetsställa att deras tillgångar inte redovisas till ett högre värde än återvinningsvärdet.

När nedskrivningsprövning sker ska återvinningsvärdet användas för att avgöra om det finns ett behov för nedskrivning. Det ena sättet att beräkna återvinningsvärdet är genom att fastställa den kassagenererande enhetens nyttjandevärde minus försäljningskostnader. Det andra sättet beräknas genom att fastställa den kassagenererande enhetens verkliga värde minus försäljningskostnader (IAS 36, nedskrivningar). Vissa företag använder båda metoderna när de beräknar återvinningsvärdet.

Verkliga värdet minus försäljningskostnader definieras i IAS 36, nedskrivningar som *”det pris som beräknas kunna erhållas vid försäljning av en tillgång eller kassagenererande enhet mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs, efter avdrag för kostnader vid försäljning/utrangering”* medan nyttjandevärdet utgör *”nuvärdet av de framtida kassaflöden en tillgång eller kassagenererande enhet väntas ge upphov till”* (IAS 36, nedskrivningar, p. 6)

Om tillgångens redovisade värde är större än återvinningsvärdet ska den skrivas ned. En goodwillnedskrivning får aldrig återföras om den en gång skrivits ned. Anledningen är att om goodwillens värde har ökat så kan det bero på att den är internt upparbetad eller på grund av valutadifferenser med förutsättning att inga förvärv har gjorts. Oavsett om inga indikationer tyder på att en värdeminskning har skett måste företagen varje år pröva för nedskrivningsbehov. Företaget får när som helst under räkenskapsåret välja att göra denna prövning men den ska ske vid samma tidpunkt varje år. (IAS 36, nedskrivningar)

Vid avgörande huruvida en indikation finns ska företagen ta hänsyn till externa och interna informationskällor. Externa informationskällor är exempel; tillgångens marknadsvärde har minskat, marknadsförutsättningarna och omgivningens ekonomi har förändrats. De interna informationskällorna är att värdet på tillgången har minskat i form av förslitning eller om det har hänt någon förändring som gör att tillgången inte längre kan användas. (IAS 36, nedskrivningar)

IAS 36, tar även med vissa upplysningar som företagen måste lämna i sina årsredovisningar. Upplysningarna ska innefatta *viktiga antaganden* som ligger till grund för företagsledningens uppskattning om framtida kassaflöden. Vilken *metod* som har används, exempelvis ifall de baserar antagandena på tidigare erfarenhet eller externa informationskällor. Företagen ska även lämna information kring hur *lång period* de har baserat de framtida kassaflödena och uppgifter om *tillväxten*. Slutligen måste årsredovisningarna innehålla uppgifter om den *diskonteringsränta* som används.

2.4 Kvalitativa egenskaper

Med tanke på att användarna hämtar information från redovisningen har kvalitativa egenskaper skapats för redovisningens utformning i föreställningsramen. Dessa kvalitativa egenskaper har vissa primära egenskaper nämligen relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet. (Smith, 2006)

Relevans, med det menas att information ska kunna användas från redovisningsrapporten till att fatta beslut. Det finns två typer av relevans, *prognosrelevant* och *återföringsrelevans*. Den förstnämnda använder redovisningsdata som underlag för exempel prognoser som investerarna på aktiemarknaden utformar och dessa prognoser ligger till grund för beslut om de ska köpa/sälja aktier. Den andra typen av relevans använder redovisningsdata till att kontrollera realiteten i tidigare prognoser och därmed kunna påverka nya prognoser och beslut. (Smith, 2006)

Tillförlitligheten kan beskrivas med ordet *avbildningsförmåga* och med det menas hur bra redovisningsrapporten kan avbilda den ekonomiska verkligheten i företaget. Validitet och verifierbarhet är två egenskaper som går under tillförlitlighet, där validitet innebär att det finns ett samband mellan språk och verklighet. Smith (2006) förklarar det som: *redovisningen avbildar de aspekter av verkligheten som man avser att avbilda* (Smith, 2006, s 27). Verifierbarheten innebär att man kan hitta bevis på det som står i redovisningen, exempelvis om en transaktion har skett så ska detta kunna verifieras. Däremot är inte alla mått lätta att hitta bevis på då de är påverkade av subjektiva bedömningar, nedskrivning av goodwill är ett sådant mått. För att kunna mäta hur sann bedömningen är, sägs att om fler oberoende bedömare bedömer lika, då är graden av verifierbarhet hög. (Smith, 2006)

Det kan förekomma en konflikt mellan verifierbarhet och aktualitet som går under relevans. Vad är viktigast, att den finansiella rapporten ska komma ut så fort som möjligt? Att låta oberoende personer bedöma för att se om verifierbarheten är hög? Vilket man än väljer kommer det strida mot den andra.

Jämförbarhet har två aspekter som skiljer sig åt, det ena är att kunna jämföra företag mellan varandra och den andra aspekten är att kunna jämföra över tid i ett och samma företag. I strikt mening menas att jämförbarhet mellan företag innebär att alla lika händelser ska redovisas på samma sätt. I en mindre strikt förklaring innebär det att användarna av informationen ska veta vilka spelregler som gäller. När det gäller jämförbarheten mellan olika år på ett och samma företag bygger antagandet på att måtten är beräknade enligt samma regler som föregående år. (Smith, 2006)

2.5 Högkonjunkturen 2006-2007

2006 växte den globala BNP med 5,5 procent. Tillväxten var framförallt hög i länder som Kina och Indien. Högkonjunkturen berodde främst på att penningpolitiken var expansiv i många delar av världen samt att trovärdigheten för ländernas centralbanker var hög. Inflationförväntningarna var låga samtidigt som obligationsräntorna var låga. De höga företagsvinsterna gjorde att företag hade ett stort investeringsbehov vilket ökade investeringarna. Den investeringsledda tillväxten i omvärlden drev på den svenska exporten samtidigt som den svenska inhemska efterfrågan växte. För Sverige ledde detta till en BNP-tillväxt på 4,3 procent år 2006. (Konjunkturinstitutet, 2006)

2007 växte den globala BNP med 5,2 procent. Grunden till den höga tillväxten var att Kina fortsatte att ha en hög tillväxt men även Europa och Japan bidrog en del till konjunkturuppgången. Dock försämrades USA:s tillväxt till följd av minskade bostadsinvesteringar. Den starka globala tillväxten gjorde att inflationstrycket ökade under 2007 vilket resulterade i att många centralbanker höjde sina reporäntor. Obligationsräntorna var volatila under 2007 till följd av den osäkerheten som fanns över den amerikanska

konjunkturen. Den börsuppgång som hade präglat de föregående åren började vända nedåt. Fastän det var oroligheter i USA fortsatte Sverige att ha en stark efterfråga på den inhemska marknaden. Även företagsinvesteringar fortsatte att vara höga. Första halvåret i 2007 hade företagens investeringar ökat med 11 procent jämfört med de investeringsnivåer som förelåg under samma tidsperiod 2006. (Konjunkturinstitutet, 2007)

2.6 Finanskrisen 2008-2009

OECD-länderna gick in i en lågkonjunktur under 2008. USA hade redan gått in i lågkonjunktur något tidigare och den hade börjat smitta av sig i resten av världen. Sverige påverkades inte i lika stor utsträckning 2008, utan lågkonjunkturen slog som hårdast 2009 istället. (Konjunkturinstitutet, 2008a)

2008 minskade Sveriges BNP i marknadspris med -0,2 procent. En relativt stor minskning jämfört med 2006 och 2007 då BNP i marknadspris ökade ungefär 3-4 procent per år. 2009 minskade BNP till marknadspris ännu mer och den totala årliga procentuella förändringen var -5,3 procent. Riksbanken sänkte reporäntan med 2 procentenheter 2008 och sedan ytterligare 1,75 procentenheter 2009. 2009 var Sveriges reporänta på rekordlåga 0,25 procent. Fasta bruttoinvesteringar för näringslivet ökade med fem miljarder 2008, men under 2009 minskade de fasta brutto investeringarna med hela 104 miljarder kronor. Samtidigt hade Sverige en svagare utveckling av export och konsumtion. Även sysselsättningen, framförallt inom industrin, minskade och till följd av detta steg arbetslösheten. (Konjunkturinstitutet, 2008b)

2.7 Lågkonjunkturen 2010-2011

Efter finanskrisen 2008-2009 var de värsta åren över. Det började se ljusare ut för den svenska ekonomin. Den årliga procentuella förändringen i BNP i marknadspris ökade med 6,6 procent 2010 och 3,7 procent 2011. Riksbanken bestämde sig att gå från den rekordlåga reporäntan på 0,25 procent till att successivt öka den till 1,25 procent 2010, för att senare öka den till 1,75 procent 2011. Trots en stark ekonomisk tillväxt ökade arbetslösheten. 2011 började den höga tillväxten som byggdes upp 2010 att mattas av, exporten och hushållens konsumtion växte inte i samma takt som föregående år. 2010 ökade de fasta bruttoinvesteringarna för näringslivet med 35 miljarder kronor, men ökningen var långt ifrån de nivåer investeringarna hade före finanskrisen. 2011 ökade de fasta bruttoinvesteringarna för näringslivet med ytterligare 40 miljarder kronor. (Konjunkturinstitutet, 2012)

Den starka tillväxten i Sverige 2010 och 2011 var av tillfällig karaktär. Sveriges ekonomi påverkades negativt på grund av statsskuldskrisen i Europa. 2012 dämpades den svenska ekonomin ännu mer. Man fick en tillbakagång på BNP i marknadspris och riksbanken började sänka reporäntan ännu en gång. De fasta bruttoinvesteringarna i näringslivet ökade återigen med drygt 18 miljarder kronor och den lågkonjunktur som förutspåddes att vara relativt kortvarig har visats hålla sig kvar. (Konjunkturinstitutet, 2012)

2.8 Gauffin & Thörnsten

Gauffin & Thörnsten (2010a) undersöker hur goodwillnedskrivningarna och immateriella tillgångar såg ut i 2008 års bokslut. De studerade 259 svenska noterade bolag och goodwillposten uppgick till sammanlagt 613 miljarder kronor. Dessa 613 miljarder utgjorde 30 procent av det sammanlagda egna kapitalet. 28 av de undersökta bolagen hade en goodwillpost som var större än det egna kapitalet och 42 bolag hade goodwill adderat med övriga immateriella tillgångar på en summa som översteg det egna kapitalet. Nedskrivningarna 2008 var väldigt få på grund av finanskrisen, det var endast 37 bolag som gjorde nedskrivningar på ett totalt värde som motsvarade 1,5 procent av den totala goodwillposten. Nedskrivningar på övriga immateriella tillgångar motsvarade endast 0,3 procent av de totala övriga immateriella tillgångarna. Gauffin & Thörnsten jämförde dessa siffror med USA där goodwillnedskrivningen var 17 procent av totala goodwillposten och nedskrivningarna på övriga immateriella tillgångar motsvarade 30 procent av totala summan. (Gauffin & Thörnsten, 2010a)

Vid prövning om nedskrivning behövde genomföras var den vanligaste metoden nyttjandevärde, genom diskontering av framtida kassaflöden till nuvärde. Diskonteringsränta är den räntesats som uttrycker avkastningskravet på investerat kapital och används vid diskontering av framtida kassaflödena. Den ska också uttrycka avkastningskravet med hänsyn till faktiska kapitalkostnader och de risker som finns i den specifika investeringen. Diskonteringsräntan ska användas av företagsledningen när beslut tas gällande nedskrivning av goodwill. En hög diskonteringsränta innebär att nedskrivningsbehovet ökar och en låg diskonteringsränta innebär ett lägre nedskrivningsbehov. Medianen på diskonteringsräntan på de undersökta företagen låg på 11,5 procent vid årsbokslutet 2008. Vid denna tidpunkt fanns det signaler om att riskpremien på aktiemarknaden hade ökat kraftigt på grund av det totala ras som hade inträffat på det finansiella systemet. Det sades att vi befann oss inför den värsta krisen sedan 1930-talet. Trots detta valde endast 17 procent av bolagen att höja sin diskonteringsränta medan 54 procent valde att behålla samma diskonteringsränta som de använde 2007. Resterande procent nästan en tredjedel valde att sänka diskonteringsränta vilket leder till ett högre bedömt värde och därmed minskar behovet av nedskrivning. Med dessa siffror verkar det som att bolagen inte ha tagit hänsyn till den ökande riskpremien på de finansiella marknaderna. (Gauffin & Thörnsten, 2010a)

Vidare anser Gauffin & Thörnsten (2010a) att företagen kommer att höja diskonteringsräntorna på grund av att den riskfria räntan har ökat.

Nedskrivningarna är nödvändiga, på längre sikt måste nog företagen börja inse att nedskrivning av goodwill är mer en nödvändighet än en signal om katastrof hos bolagen. Om bolagen inte gör fler nedskrivningar kommer balansräkningarna längre fram i tiden att domineras av goodwill. Goodwillposterna försvaras av subjektiva bedömningar om framtida kassaflöden, detta gör att alltmer i bolagens koncernmässiga egna kapital också kommer baseras på subjektiva bedömningar. De har konstaterat att skillnaden mellan bolagen i USA och i Sverige inte endast kan baseras på att krisen var större i USA än i Sverige utan också beror på USA:s motsvarighet till Finansinspektionen har granskat och tryckt på företagsledningarna att förklara varför en nedskrivning inte har gjorts. Författarna tror att bolagen framöver kommer ta sig an nedskrivningarna mer på allvar och dokumenterar noga sina tester. (Gauffin & Thörnsten, 2010a)

Under bokslutet 2009 har goodwillposternas storlek i stort sett legat kvar på samma nivå medan det egna kapitalets storlek har ökat och därmed har goodwillposten i relation till egna

kapitalet minskat. Anledningen till att goodwillposten inte har förändrats är för att företagen har gjort få förvärv i kombination med låga nedskrivningar. I den förra artikeln framgick det att sammanlagda nedskrivningsposten utgjorde 1,5 procent av totala goodwillen. 2009 var nedskrivningarna fortfarande få då den totala nedskrivningen gentemot goodwillposten endast var 1,9 procent. Dessa nedskrivningar förklaras genom att verksamheter har lagts ned under året, lågkonjunktur eller att företagsledningen nu har en mer konservativ inställning till verksamheten jämfört med tidigare år. Dock så fattas det fortfarande djupgående förklaringar till nedskrivningar, speciellt den del då inga nedskrivningar behöver göras. Hos 30 procent av företagen har diskonteringsräntan legat kvar på samma nivå dock har 40 procent av bolagen minskat diskonteringsräntan vilket gör att den värderade tillgångens värde ökar vilket resulterar i en indikation på en nedskrivning av goodwill. (Gauffin & Thörnsten, 2010b)

Nedskrivningarna 2009 var mycket låga i de noterade företagen men trots detta var det egna kapitalet större än goodwillposten. Under kommande år kan man anta att förvärv av företag kommer att öka vilket gör att behovet av nedskrivningar kommer öka om inte balansräkningarna ska domineras av goodwillposten. De konstaterade även att informationen är för tunn för att ge information som är av värde för användarna, det krävs mycket mer. De tycker även att jämförbarheten är bristfällig, de olika aktörerna bedömer situationen mycket olika och presenterar dessutom informationen på olika sätt. (Gauffin & Thörnsten, 2010b)

2.9 Hayn & Hughes

Hayn & Hughes (2006) undersökte goodwillnedskrivningar i amerikanska bolag som följer redovisningsreglerna US GAAP. Denna undersökning håller på under en längre period och syftet är att se om företagen lämnar tillräcklig information i sina finansiella rapporter för att investerare ska kunna förutspå nedskrivning av goodwill. Ett viktigt konstaterande de kom fram till var att det i genomsnitt kunde dröja tre till fyra år från att värdeminskningarna hade inträffat till att goodwillnedskrivningen skedde. Denna tidsfördröjning av nedskrivning kan också på vissa bolag vara upp mot tio år försenade. Hayn & Hughes (2006) förklarar detta med att företagsledningen måste vara försiktig när de gör nedskrivningar då det påverkar det redovisade resultatet negativt. (Hayn & Hughes, 2006)

3. Metod

I detta kapitel redogörs vilken forskningsansats som har tillämpats samt vilka val som har tagits angående insamling av data.

3.1 Vetenskaplig ansats

Jacobsen (2002) skiljer mellan deduktiv och induktiv datainsamling. Den förstnämnda strategin handlar om att gå från teori till empiri vilket innebär att forskare har vissa förväntningar om hur resultatet kommer att bli och sedan försöker hitta relevant empiri för att se om förväntningarna stämde. Kritiken mot denna strategi är att forskare enbart letar information som stämmer överens med de redan uppsatta förväntningarna vilket kan resultera i att en del relevant empiri helt lämnas utanför. Den andra strategin, induktiv datainsamling, innebär en övergång från empiri till teori. Strategin går ut på att forskare inte har några förväntningar om hur resultatet kan bli, utan data samlas först in för att sedan utveckla teorier. (Jacobsen, 2002)

För att samla in relevant data till vår studie kommer vi använda oss av deduktiv datainsamling för att vi har vissa förväntningar om att nedskrivningarna under konjunkturen har varit för få. Datainsamlingen kommer ske genom att se över årsredovisningarna mellan åren 2006-2011 på de företag vi har valt att avgränsa oss till.

3.2 Datainsamling

När vi har samlat in data till studien har vi använt oss av årsredovisningar som är sammanställda av revisorer och företagsledningar. Genom att årsredovisningarna kan anses som ny information kan man kalla detta för primärdata. Att använda sig av primärdata reduceras risken data har kodats eller organiserats (Bryman & Bell, 2005).

Vi kommer att studera finansiella rapporter och sedan själva sammanställa egengjorda tabeller och diagram. För att försöka förstå organisationen kommer noterna från rapporterna att noteras. Med tanke på att årsredovisningar är hårt kontrollerade av revisorer får vi förlita oss på att kvalitén på årsredovisningarna är acceptabel.

3.3 Kvantitativ metod

Att samla in data på ett deduktivt sätt används ofta kvantitativa metoder. Det som kännetecknar kvantitativ metod är hypoteser och data i form av siffror i tabeller och figurer. Informationen är snarare bred än djup och målet är att förklara och inte nå förståelse med undersökningen. En fördel med kvantitativ metod är att onödigt information kan förbises och istället koncentrera sig på det väsentliga. En nackdel som kvantitativ metod bär med sig är att informationen är begränsad. I vårt fall skulle det innebära att vi undersökt för få siffror och därmed räcker det inte till för att uppnå den kvantitativa egenskapen validitet. (Larsen, 2009)

Med tanke på att vi fokuserar på goodwill och nedskrivning tror vi att denna metod kommer att passa studien. När kartläggning av finansiella rapporter görs kommer fler siffror att skrivas ner för att förebygga problemet med för tunt underlag.

För att på ett överskådligt sätt kunna presentera våra resultat har vi valt att dela upp vår empiri i tre perioder, där 2006-2007 motsvarar högkonjunktur, 2008-2009 är finanskrisen och den period som vi kallar för lågkonjunktur är 2010-2011. Motiveringen bakom våra valda tidsperioder är att olika branscher uppvisar olika cykler och reaktioner på konjunkturer och genom att para ihop åren kan vi få ett mer rättvisande resultat genom att dela upp empirin i dessa tre delar. Med detta som metod kan vi på ett effektivt sätt jämföra hur goodwillposter och nedskrivningar såg ut innan, under så väl som efter finanskrisen. I linje med det har vi valt att inte redovisa åren 2012-2013 då årsredovisningarna för 2013 inte är fastställda än.

3.4 Reliabilitet & validitet

Enligt Bryman & Bell (2005) innebär reliabilitet att måtten och mätningarna på den kvantitativa data ska vara tillförlitlig och konsekvent. Det ska finnas en stabilitet vilket innebär att de mått och mätningar som sammanställs inte ska fluktuera. I vårt fall är det årsredovisningar mellan 2006 och 2011 som är den kvantitativa data som ska sammanställas. Det går att förutse att dessa kommer att vara relativt stabila då varje enskilt företag ofta använder samma metod och beräkningar för att producera årsredovisningarna. Dock kan det skilja sig hur företagen väljer att producera en årsredovisning. Exempelvis kan vissa företag använda sig av nyttjandevärde eller verkligt värde för att fastställa återvinningsvärdet när de gör en nedskrivningsprövning. För att reducera risken mot instabilitet av eventuella skillnader mellan företagens årsredovisningar kommer vi att se på årsredovisningarnas noter för att bedöma om företagen har valt olika tillvägagångssätt att beräkna om nedskrivning behövs eller inte. (Bryman & Bell, 2005)

Bryman & Bell (2005) presenterar att validitet berör frågor om hur indikationer som har utformats för ett visst syfte att mäta något specifikt verkligen mäter just det begreppet. Det finns olika sätt att fastställa validiteten, ytvaliditet, samtidig validitet, prediktiv validitet, begreppsvaliditet och konvergent validitet. Det vi kommer fokusera på är begreppsvaliditet som innebär att en teori ska bevisa hypoteser som är relevanta för undersökningen.

Det är viktigt att insamlingen av data görs på ett trovärdigt sätt (Bryman & Bell, 2005). Insamlingen kommer främst ske genom att observera företagens årsredovisningar. En av redovisningens primära egenskaper hänfört till de kvalitativa egenskaper som presenteras i föreställningsramen är att redovisningen ska ha någon form av validitet (Smith, 2006). Bland annat ska årsredovisningar mellan företag vara jämbördiga för att intressenter som staten, investerare, leverantörer etc. ska kunna tolka årsredovisningarna på ett tillförlitligt sätt (Smith, 2006). Att analysera och samla in data från årsredovisningar till denna studie innebär att det redan finns en reliabilitet och validitet i årsredovisningarna. Något som måste beaktas är att det kan finnas risk för manipulation av nyckeltal då företag hellre framhåller nyckeltal som kan se bättre ut i årsredovisningen än vad det faktiska utfallet är.

Vi kommer främst se på hur goodwillposten, nedskrivningar och vad det står i noterna har förändrats mellan 2006-2011. Genom att nedskrivningar görs i hög grad på ett subjektivt sätt är det viktigt att vi ser på årsredovisningarna kritiskt och har i åtanke att en viss subjektivitet kan finnas i årsredovisningarna.

4. Empiri

I detta kapitel presenteras studiens resultat. Inledningsvis redovisas resultaten från de olika konjunkturlägena separat för att avslutas med en övergripande bild på hur nedskrivning och goodwill har sett ut de senaste åren.

Empirin kommer att innehålla diagram som presenterar goodwillposternas storlek i de olika branscherna samt ett diagram som visar nedskrivning i respektive bransch. Samtliga diagram presenterar de olika branscherna på den horisontella axeln och den vertikala är uttryckt i miljarder kronor.

4.1 Antal företag per bransch

Bransch:	Industri	Hälsovård	K-varor	Teknik	K-tjänst	Finans	Olja	Material	Telekom
Antal:	10	2	3	1	2	5	1	2	3

Tabell 1: Antal företag per bransch

4.2 Högkonjunkturen 2006-2007

4.2.1 Goodwill på branschnivå 2006-2007

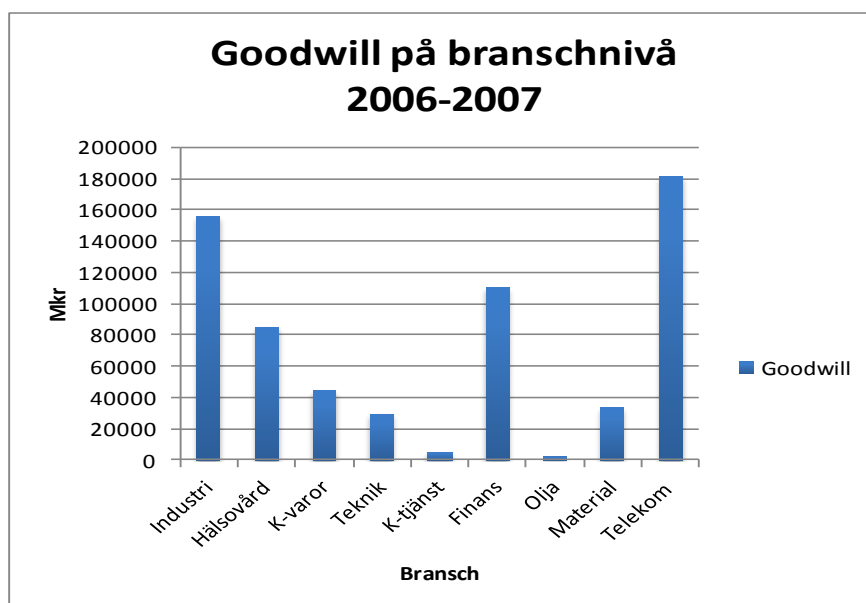

Diagram 1: Goodwill på branschnivå 2006-2007

Diagrammet visar goodwillpostens storlek som de olika branscherna hade under högkonjunkturen 2006-2007. Drygt 50 procent av den totala goodwillen togs upp av industri- och telekombranschen. 10 av de 28 undersökta bolagen ingår i industribranschen, vilket kan vara en förklaring till branschens höga goodwillpost. Anmärkningsvärt är att endast 3 av de 28 undersökta bolagen ingår i telekombranschen och har en goodwillpost på dryga 180 miljarder kronor eller drygt 28 procent av den totala goodwillen för alla branscher. Hälsovård

och finans som hade en relativt hög goodwillpost stod för nästan 13 procent respektive 17 procent av den totala goodwillen. Konsumentvaror, teknik och material har relativt låga goodwillposter jämfört med de andra branscherna. Konsumenttjänst och olja hade nästan obefintliga goodwillposter.

4.2.2 Nedskrivningar på branschnivå 2006-2007

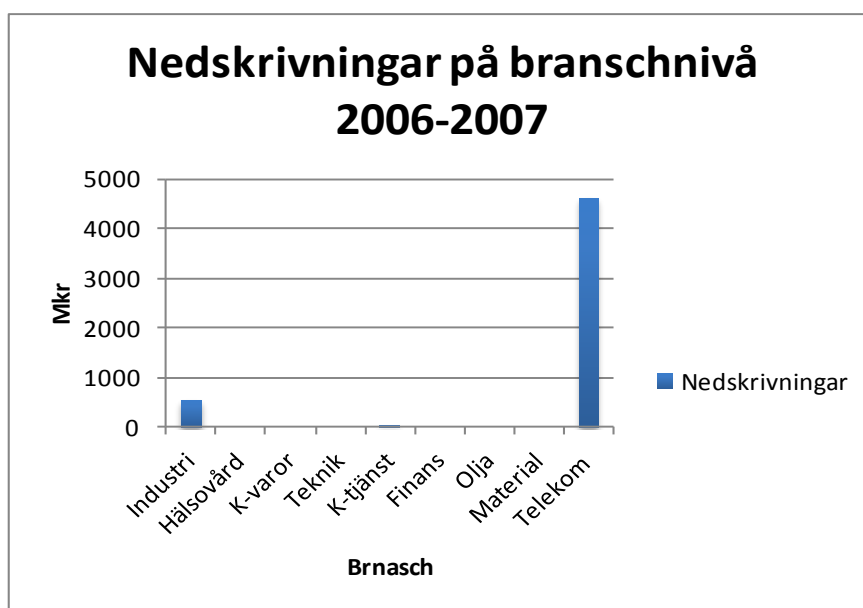

Diagram 2: Nedskrivningar på branschnivå 2006-2007

I diagrammet ovan kan vi se hur stora nedskrivningarna var i de olika branscherna under samma period som tidigare diagram. Hälsovård, konsumentvaror, teknik, finans, olja och material gjorde inga nedskrivningar 2006 och 2007. Bolagen motiverar detta genom att återvinningsvärdet var högre än det redovisade värdet. Det var endast tre branscher som skrev ned 2006 och 2007. Industri skrev drygt ned en halvmiljard kronor varav nästan hela beloppet är hänförligt till 2006 och konsumenttjänst skrev ned endast 38 miljoner kronor. Industri har endast skrivit ned 0,3 procent sammanlagt på alla tio företag. Konsumenttjänst har skrivit ned enstaka 0,8 procent av goodwillposten. Telekom som utmärker sig i detta diagram skrev ned 4,6 miljarder kronor, dock är detta ingen stor summa då det endast är 2,5 procent av deras goodwillpost.

4.2.3 Goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet 2006-2007

Goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet 2006-2007

Industri	Hälsovård	K-varor	Teknik	K-tjänst	Finans	Olja	Material	Telekom	Totalt
27 %	40,2 %	28,4 %	11,6 %	6,7 %	11 %	5,5 %	49,4 %	32,2 %	21,9 %

Tabell 2: Goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet 2006-2007

Ovanstående tabell visar goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet under högkonjunkturen 2006 och 2007 på branschnivå. Material och hälsovård är de branscher som utmärker sig mest i detta diagram. Hälsovård ligger på 40,2 procent och material ligger nästan på 50 procent. Den totala goodwillpostens storlek för samtliga branscher i förhållande till det totala egna kapitalet är 21,9 procent.

4.3 Finanskrisen 2008-2009

4.3.1 Goodwill på branschnivå 2008-2009

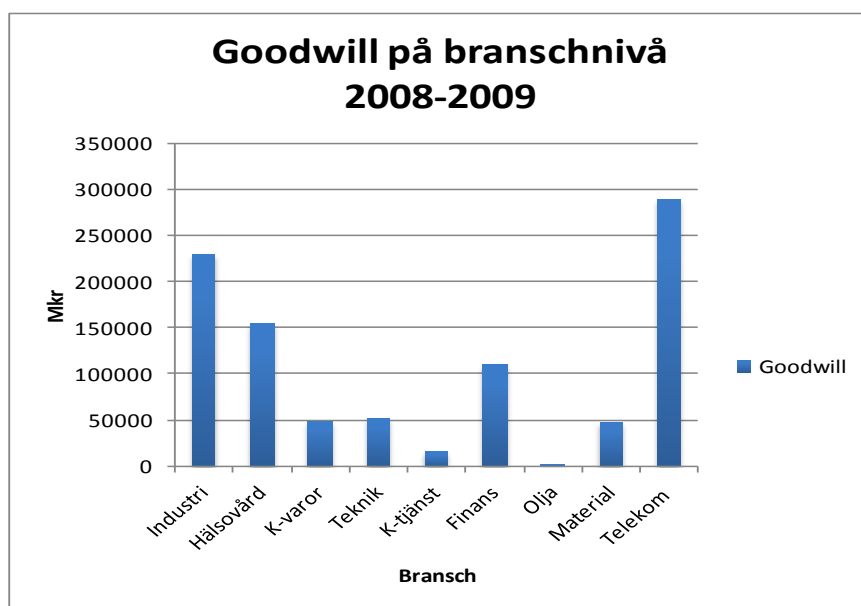

Diagram 3: Goodwill på branschnivå 2008-2009

Under finanskrisen var fortfarande industri och telekom ledande i summan av goodwill och tillsammans tog upp ca 55 procent av branschernas totala summa. Alla branscher har ökat sin goodwillpost eller ligger kvar på samma nivå som de hade under högkonjunkturen förutom finans och olja. Industri och konsumenttjänst är värda att notera då de har ökat sin post med 48 procent respektive 215 procent.

4.3.2 Nedskrivningar på branschnivå 2008-2009

Diagram 4: Nedskrivningar på branschnivå 2008-2009

I diagrammet ovan ser vi fler staplar än 2006-2007. Här har totalt fem branscher valt att skriva ned sin goodwill. Telekom som gjorde sig synliga i högkonjunkturen med deras nedskrivningar är fortfarande den bransch som har skrivit ned mest. Finans som inte hade några nedskrivningar under högkonjunkturen har under finanskrisen ökat sina nedskrivningar till drygt 5,5 miljarder kr. Konsumenttjänst har också ökat kraftigt med ungefär 88 procent. Olja som inte heller skrev ned något under finanskrisen gjorde en relativt stor nedskrivning på nästan 1 miljard kronor.

4.3.3 Goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet 2008-2009

Goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet 2008-2009 i procent

Industri	Hälsovård	K-varor	Teknik	K-tjänst	Finans	Olja	Material	Telekom	Totalt
40,6 %	58,6 %	28,4 %	18,5 %	16,1 %	10 %	5 %	48 %	47,6 %	28 %

Tabell 3: Goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet 2008-2009 i procent

Ovanstående tabell visar goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet under finanskrisen 2008 och 2009 på branschnivå. Samtliga branscher har ökat sitt egna kapital förutom industri och olja. Företags goodwill har ökat för alla branscher förutom olja och finans. Olja hade en minskning med 0,5 procentenheter. Detta beror främst på att de skrev ned en stor del av sin goodwill år 2009. Finans hade en minskning på 1 procentenhet, det beror också på att finans gjorde relativt stora nedskrivningar år 2009. Resterande branscher har ökat goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet förutom k-varor som ligger på

samma nivå som i tidigare tidsperiod. Den totala goodwillpostens storlek för samtliga branscher i förhållande till det egna kapitalet har ökat med 5,8 procentenheter.

4.4 Lågkonjunkturen 2010-2011

4.4.1 Goodwill på branschnivå 2010-2011

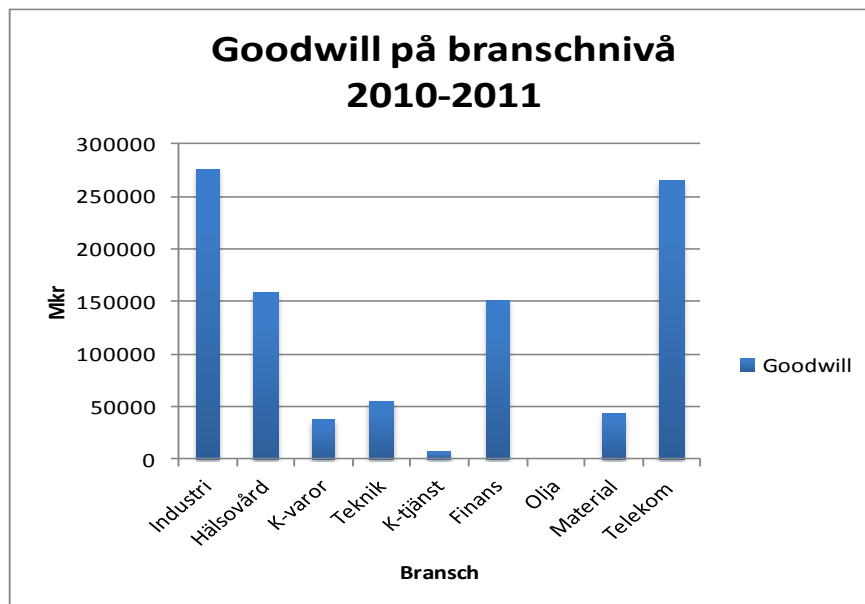

Diagram 5: Goodwill på branschnivå 2010-2011

Effekterna efter finanskrisen, åren 2010-2011 visar att goodwillposterna har både ökat och minskat i de olika branscherna. Olja är den bransch som har gått från att ha en goodwillpost till ingen alls. Finans och hälsovård fortsätter att växa, däremot har telekom minskat med 8 procent. Trots detta har telekom fortfarande en god andra plats i stapeln med mest goodwill. Konsumenttjänst har minskat mest av alla och det med 50 procent.

4.4.2 Nedskrivningar på branschnivå 2010-2011

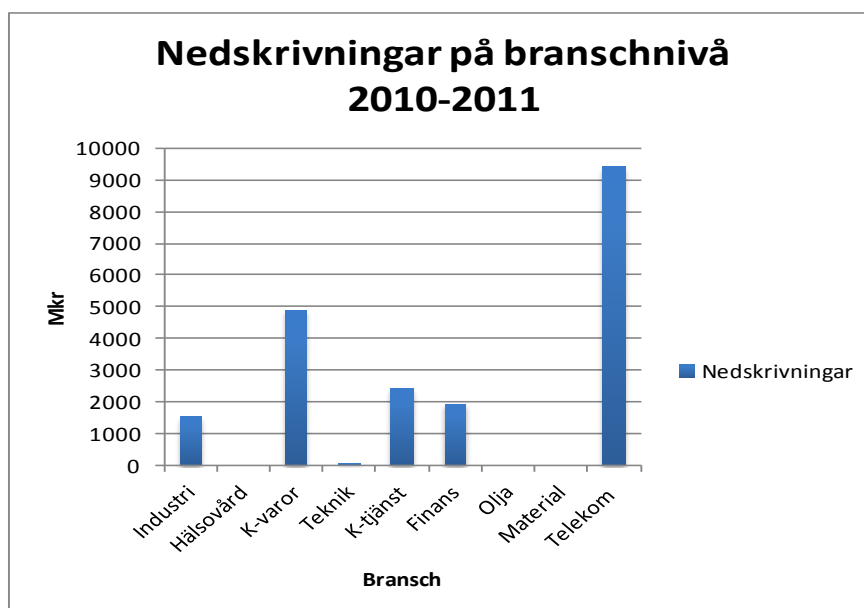

Diagram 6: Nedskrivningar på branschnivå 2010-2011

Diagrammet visar sex staplar och därmed sex branscher som har skrivit ned. De branscher som inte har valt att skriva ned något är material, olja och hälsovård. Telekom gör sin största nedskrivning under lågkonjunkturen och det med 9,4 miljarder kr.

4.4.3 Goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet 2010-2011

Goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet 2010-2011 i procent

Industri	Hälsovård	K-varor	Teknik	K-tjänst	Finans	Olja	Material	Telekom	Totalt
37,6	47,6	21,9	18,7	7,6	11,6	0	43,4	60 %	27 %

Tabell 4: Goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet 2010-2011 i procent

Ovanstående tabell visar goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet under lågkonjunkturen 2010 och 2011 på branschnivå. De olika branschernas egna kapital har ökat sedan finanskrisen 2008-2009 förutom k-varor, olja och telekom som har minskat sitt egna kapital. Industri, hälsovård, teknik och finans har ökat sin goodwill jämfört med finanskrisen 2008-2009. K-varor, k-tjänst, olja, material och telekom har minskat sin goodwill. Om man ser till goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet på branschnivå kan man utläsa från diagrammet att samtliga branscher har minskat förhållandet förutom teknik, finans och telekom som har ökat förhållandet något. Olja skrev ned hela sin goodwill 2009. Den totala goodwillpostens storlek för samtliga branscher i förhållande till det egna kapitalet har minskat med en procentenhet.

4.5 Total goodwill över respektive år

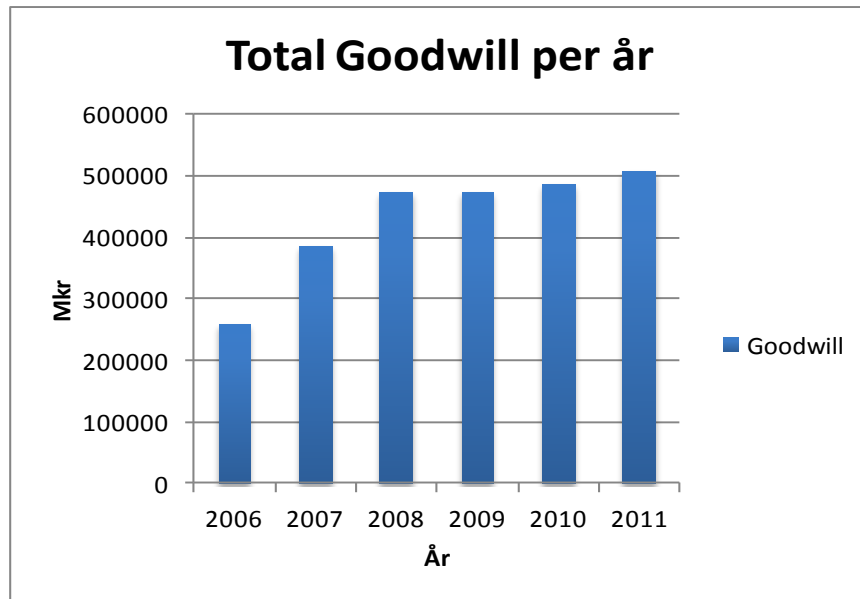

Diagram 7: Total goodwill över respektive år

Diagrammet ovan visar alla branschers sammanslagna goodwill för respektive år. Den största ökningen mellan åren var från 2006 och 2007, en ökning med 48 procent. Anledningen till det kan vara att regelverket byttes 2005 och årliga avskrivningar togs bort. Som diagrammen innan visar har inte alla företag skrivit av varje år vilket kan vara en anledning till den konstanta ökning och framförallt den drastiska ökningen mellan 2006 och 2007.

4.6 Totala nedskrivningar över respektive år

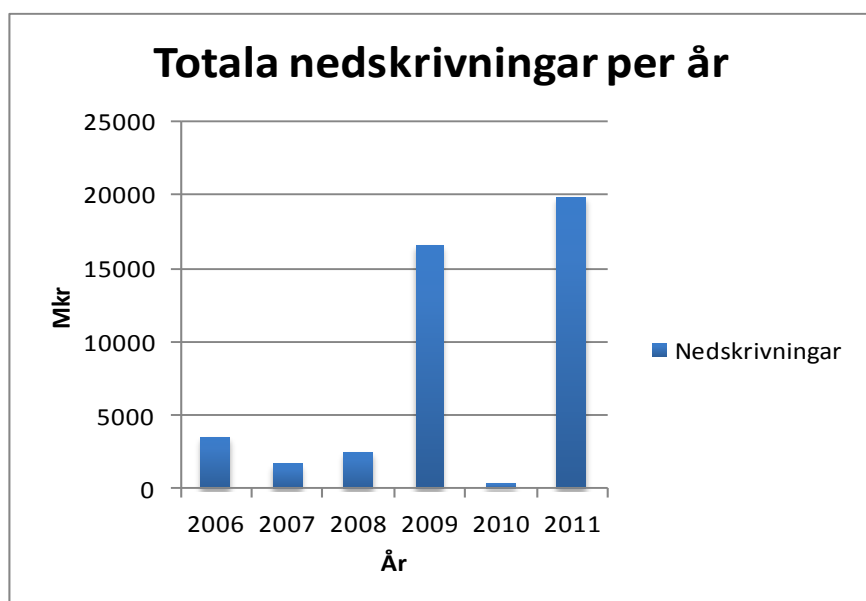

Diagram 8 totala nedskrivningar över respektive år

Diagrammet visar hur nedskrivningarna har sett ut för respektive år. I de tidigare diagrammen har vi sett att telekom och industri stod för nedskrivningarna 2006 och 2007. Anledningen till att 2009 är så utstickande är för att finans skrev av drastiskt och med hjälp av konsumenttjänst som gör sin största nedskrivning under dessa år och tillsammans dem får pelaren att sticka ut. Det sista året som undersöks är 2011 och som även är den högsta pelaren. Den sammanlagda nedskrivningen detta år är cirka 20 miljarder kronor. Stapeln för 2010 är minst och förklaras genom att det inte fanns något nedskrivningsbehov.

4.7 Noter

I de undersökta företagens noter har information kring nedskrivningsprövning och goodwill undersökts. Inga av årsredovisningarna nämnde att de har utfört fler än den årliga nedskrivningsprövningen. Företagens noter skiljer sig åt när det gäller beskrivningen till varför en nedskrivning har gjorts eller inte har gjorts. De flesta företag gör ingen djupare beskrivning kring valet. Telekombranschen sticker ut ur mängden och förser noterna med god information.

4.8 Diskonteringsränta

Förändring av diskonteringsräntan under finanskrisen 2008-2009

Höjd	32 %
Oförändrad	36 %
Sänkt	32 %

Tabell 5: Förändring av diskonteringsräntan under finanskrisen 2008 - 2009

Under finanskrisen 2008 – 2009 var det 32 procent av de undersökta företagen som höjde sin diskonteringsränta. Drygt 36 procent hade en oförändrad diskonteringsränta och resterande 32 procent valde att sänka.

Förändring av diskonteringsräntan under lågkonjunkturen 2010 - 2011

Höjd	27 %
Oförändrad	32 %
Sänkt	41 %

Tabell 6: Förändring av diskonteringsräntan under lågkonjunkturen 2010 - 2011

Under lågkonjunkturen 2010 – 2011 var det drygt 27 procent som höjde sin diskonteringsränta. 32 procent hade en oförändrad diskonteringsränta och de resterande 41 procent valde att sänka.

5. Analys

I detta kapitel analyseras det empiriska materialet i samband med de olika teorier som framgick i den teoretiska referensramen. Vidare kommer diskussion presenteras kring det erhållna resultatet samt ge tänkbara förklaringar.

2006 och 2007, ett respektive två år efter införandet av IFRS och därmed inga årliga avskrivningar valde sex branscher att inte göra några nedskrivningar. De företag som valde att skriva ned har inte gjort det med drastiska summor utan endast en liten del av deras totala goodwill. Detta väcker en tankeställare om företagen i tidigare regelverk hade en årlig avskrivning trots att behovet för nedskrivning av goodwill inte existerade och därmed gav ut en felaktig bild av företagens tillgångar. Det kan istället vara så att företag nu inte väljer att skriva ned i den mån som egentligen behövs. Nytt regelverk och färre avskrivningar leder till att goodwillposterna i företag har ökat markant mellan 2006 och 2007. En annan anledning till denna ökning kan vara som konjunkturinstitutet nämner att under denna högkonjunktur hade företagen ett stort investeringsbehov så gjorde företagen många investeringar. Redan två år efter införandet av IFRS tenderade goodwillposterna i företagens balansräkningar att bli allt större.

Under högkonjunkturen var goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet 23,3 procent. Detta kan vara missvisande då tre av branscherna hade ett förhållande på 40-50 procent, medan de andra sträcker sig från drygt 5 procent till 28 procent. Det är helt acceptabelt att goodwillposterna ökar i en högkonjunktur då synen på de framtida ekonomiska vinsterna är positiva.

Under finanskrisen valde fem av nio branscher att skriva ned. De branscher som skrev ned mycket under högkonjunkturen har nu blivit ersatta av bland annat finansbranschen. Med detta sagt är det fortfarande branscher som väljer att inte skriva ned något och som nämnt innan kan vi ifrågasätta ifall IFRS gör att vi får en rättvisande bild av företagets finansiella ställning. ”En tillgång som representerar framtida ekonomiska fördelar som uppkommer från andra tillgångar förvärvade i ett rörelseförvärv som inte är enskilt identifierade och separata redovisade.” (IFRS 3, rörelseförvärv, s. 147)

Så lyder definitionen av goodwill som vi tidigare nämnt. Branscher som inte valt att skriva ned sina goodwillposter men även de som under högkonjunkturen hade en högre nedskrivningspost än under finanskrisen, måste tro att deras immateriella tillgång kommer inbringa företaget ekonomiska vinster. Konjunkturinstitutet beskriver Sveriges situation under finanskrisen och två meningar som vi nämnt innan av den beskrivningen är, ”Samtidigt hade Sverige en svagare utveckling av export och konsumtion. Även sysselsättningen, framförallt inom industrin, minskade och till följd av detta steg arbetslösheten” Att situationen beskrivs med de orden och att företag inte väljer att skriva ned sina goodwillposter är svårt att förstå. Hur kan företagen tro att de ska tillhandahålla ekonomiska vinster när situationen beskrivs som den gör.

Med IFRS som regelverk innebär nedskrivningsprövningar minst en gång per år men kan testas flera gånger under året om indikationer skulle finnas. När vi läst företagets årsredovisningar har inget företag nämnt att de under något år har gjort fler prövningar än en gång. Då Sverige gick in i en kris 2008 och 2009 och situationen inte var stabil är det fascinerande att inget företag såg det som en indikation. Om fallet är att de har gjort fler

prövningar utan att nämna det i årsredovisningarna kan det kopplas till bristfällig information för användaren och ifrågasätter ifall de kvalitativa egenskaperna uppfylls.

Telekombranschen var den enda bransch som förklarade på ett utförligt sätt varför nedskrivningen under 2008 skedde. I övriga branscher var det ofta ingen förklaring till nedskrivningen eller så hade de över huvud taget inte gjort någon nedskrivning. I Tele2:s årsredovisning 2008 skrev de följande under noten: nedskrivningar:

”Nedskrivningarna av goodwill på 799 Mkr och kundavtal på 47 Mkr i Österrike är ett resultat av betydande och ökad konkurrens från leverantörer av mobilt internet avseende internet access tjänster i Österrike. Som en följd av det rådande konkurrensutsatta marknadsläget för bredbandsverksamhet i Tyskland har Tele2 under 2008 genomfört ett nedskrivningstest, vilket resulterade i en nedskrivning av goodwill om 187 Mkr samt en nedskrivning av verksamheten i joint venture Plusnet med 582 Mkr”. (Tele2, årsredovisning 2008, s. 24)

Tele2 är medvetna om det kritiska marknadsläget med åtstramade resurser och en ökad konkurrens som ledde till nedskrivningen. Liknande uttalande i de andra branschernas årsredovisningar förekommer inte.

Gauffin och Thörnsten nämner att de få nedskrivningar av goodwill som var under krisen kan förklaras med att företag avvecklade verksamheter. De påpekar också att årsredovisningarna innehåller för tunn information om valet kring nedskrivning och speciellt hos de företag som valt att ingen nedskrivning behövs göras. Med ingen riktig riktlinje hur nedskrivning ska presenteras i årsredovisningen menar de också att de olika rapporterna skiljer sig så mycket från företag till företag att det blir svårt för aktörer att dra en bra jämförelse mellan dem. Detta är ett kriterium under den kvalitativa egenskapen jämförbarhet.

Vårt resultat stämmer relativt bra överens med vad Gauffin & Thörnsten kom fram till. Kvalitén på årsredovisningarna skiljer sig väsentligt. Det som kan utläsas från vårt resultat är att företagens goodwillposter ökade 2008 och 2009, dock inte med så mycket som det hade gjort tidigare år, vilket inte är så förvånande då det förelåg en finanskris. Att goodwillposterna endast ökade marginellt påvisar att företagen inte gjorde så många investeringar under finanskrisen, ökningen kan förklaras genom valutadifferenser som antingen kan öka eller minska goodwillposten.

Gauffin & Thörnstens studie visade att goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet minskade under finanskrisen, medan vår studie visar att det ökade. Detta kan förklaras genom att de har jämfört på årsbasis medan vår studie har istället utgått från tvåårsbasis. Detta resulterar i att vi får något annorlunda resultat. Men båda studierna visar att företagens goodwillposter ökar och nedskrivningarna är fortfarande få. Det som kan ifrågasättas är hur stora goodwillnedskrivningarna var i förhållande till goodwillposterna under finanskrisen. Att endast 1,3 procent skrevs ned av den totala goodwill är uppseendeväckande. Att goodwillposterna till och med ökar i en finanskris betyder att goodwillposterna till största sannolikhet kommer fortsätta att öka när konjunkturen vänder uppåt. Goodwillpostens storlek i förhållande till det egna kapitalet ökade med nästan 6 procentenheter under finanskrisen jämfört med högkonjunkturen. Detta kan förklaras genom att företags goodwillposter har ökat mer än det egna kapitalet. En av förklaringarna till varför inte fler nedskrivningar skedde under finanskrisen kan bero på att det föreligger subjektiva bedömningar vid nedskrivningsprövningarna. En annan förklaring kan vara att IFRS aldrig har prövats i en finanskris tidigare.

USAs motsvarighet till svenska finansinspektionen har en hårdare granskning på de amerikanska bolagen än vad finansinspektionen har. Det bidrar till att de amerikanska bolagen måste motivera sina val tydligare vilket kan vara en orsak till att större nedskrivningar görs. Om företagen i Sverige blir mer granskade kommer högre krav ställas på motivering kring valet. Nedskrivningsprövningen kommer då ge intressenter en mer rättvisande bild.

Hayn & Hughes (2006) som undersökte amerikanska företag har dragit slutsatsen att det kan ligga en fördröjning av nedskrivning på tre till fyra år men även i vissa företag upp till tio år. De företag som inte valt att skriva ned något eller som minskade sina nedskrivningar under finanskrisen kan kopplas till fördröjningen. Anledningen till att denna fördröjning sker enligt Hayn & Hughes (2006) är för att företagsledningen inte vill försämra det redovisade resultatet mer negativt än vad omgivningen bidrar med. Under finanskrisen i Sverige 2008-2009 minskade flera företag på investeringar och konsumenterna var inte lika köpvilliga, detta bidrar till att företagets omsättning och resultat minskar och för att inte göra det sämre väljer företagsledningen att inte skriva ned goodwill. Företagsledningen måste alltså vara försiktig när de beslutar om nedskrivning i sämre tider då det påverkar resultatet negativt samt att om man en gång skrivit ned goodwill kommer den aldrig kunna återföras. Detta betyder att de nedskrivningar som aldrig förekom under finanskrisen borde uppenbara sig först under lågkonjunkturen. De totala nedskrivningarna under lågkonjunkturen var färre än under finanskrisen. Hayn & Hughes (2006) forskning stämmer alltså inte överens med vår studie. Under lågkonjunkturen skrevs endast 1,2 procent av goodwill ned samtidigt som goodwillposten ökade med 6,1 procent. Genom att marknadsklimatet fortfarande är oroligt kan det fortfarande finnas kvar incitament för företagsledningar att inte skriva ned för att försämra det redovisade resultatet.

Diskonteringsräntan har en stor påverkan vid nedskrivningsprövning. Gauffin & Thörnsten (2010a) menade att det var häpnadsväckande att det var hela 17 procent som valde att höja diskonteringsräntan under finanskrisen. Vår studie visar att det var 32 procent som valde att höja, vilket inte är lika häpnadsväckande som Gauffin & Thörnstens studie. Likt Gauffin & Thörnstens studie som visade att en tredjedel valde att sänka sin diskonteringsränta likt som i vår studie, vilket är ytterst märkligt då riskpremien hade ökat väsentligt. Detta kan vara en indikation på att företagsledningar valde att sänka diskonteringsräntan för att inte minska det redovisade resultatet med tanke på att en höjd diskonteringsränta hade ökat nedskrivningsbehovet. Gauffin & Thörnsten (2010a) konstaterade också att företag borde börja höja sin diskonteringsränta i 2009 årsredovisningar för att den riskfria räntan har ökat. Vår studie visar att det bara var 27 procent av de undersökta företagen som valde att höja sin diskonteringsränta under lågkonjunkturen 2010-2011, alltså en minskning på 5 procentenheter jämfört med finanskrisen vilket är mycket förvånande. Under lågkonjunkturen 2010-2011 var det en ännu större procentsats som valde att sänka diskonteringsräntan. Vår studie visar att 41 procent av de undersökta företagen valde att sänka diskonteringsräntan, vilket motsvarar en ökning på 9 procentenheter jämfört med finanskrisen.

6. Slutsats

I detta kapitel besvaras studiens frågeställningar samt reflektioner kring studiens resultat. Kapitlet avslutas med förslag till vidare forskning.

Anledningen till att det gamla systemet slopades med årliga avskrivningar av goodwill och istället började använda sig av årliga nedskrivningsprövningar var för att öka relevansen, tillförlitligheten och jämförbarheten. Införandet av IFRS har inte uppfyllt intressenternas informationsbehov. De kvalitativa egenskaperna har inte stärkts med anledning av att de undersökta företagen inte motiverar sina val som IAS 36 beskriver. Detta gör att jämförbarheten mellan företag är svår att utföra då vissa företag är bättre än andra på att ge den motiveringen intressenten vill ha. Anledningen till att motiveringen är viktig, är för att nu är nedskrivningsbedömningarna mer subjektiva än förr och därmed vill man få reda på hur företaget tänker. IFRS har alla förutsättningar för att nedskrivningsprövning av goodwill ska anpassa sig bättre till de kvalitativa egenskaperna. Det som kan ifrågasättas är företagens användning av det nya regelverket. Utifrån denna studie så är användningen av IFRS från företagets sida inte korrekt utan används för att påverka det redovisade resultatet.

Anledningen till att en tidsfördröjning kan uppkomma är att företagsledningen måste vara säker att nedskrivningen ska genomföras då nedskrivna goodwill aldrig får återföras. En annan förklaring är att i sämre tider vill företagsledningar inte få ett ännu sämre resultat och en nedskrivning av goodwill påverkar det redovisade resultatet negativt. Dessa argument skapar incitament för företagsledningen att inte skriva ned goodwillposten. Detta innebär att de nedskrivningar som borde ha gjorts under finanskrisen först sker under lågkonjunkturen. Studien visar att nedskrivningarna inte ökade under lågkonjunkturen jämfört med finanskrisen. Det är svårt att avgöra ifall nedskrivningarna under lågkonjunkturen innehåller nedskrivningar som borde ha gjorts under finanskrisen. Anledningen till att det är svårt att dra en tydlig slutsats är för att det är svårt att se vilken tidsperiod nedskrivningarna kommer ifrån. Trots att det har skett nedskrivningar under lågkonjunkturen så behöver de inte innehålla fördröjningen från krisen. Det kan istället vara så att fördröjningen är längre än dessa år vi har undersökt eller att det ekonomiska värdet har hunnit återhämta sig och därmed föreligger det inget behov för nedskrivning utan har sitt ursprungliga värde i redovisningen.

Under finanskrisen borde de undersökta företagen ha höjt diskonteringsräntan då riskpremien hade ökat samtidigt som marknadssituationen var turbulent. En höjd diskonteringsränta hade gjort att nedskrivningsbehovet hade ökat. Trots detta visar vår studie att de flesta företagen har valt att sänka eller ha en oförändrad diskonteringsränta, vilket minskar nedskrivningsbehovet. Genom att majoriteten av företagen under finanskrisen valde att inte höja diskonteringsräntan förväntade sig många att företagen istället skulle höja diskonteringsräntan under lågkonjunkturen 2010-2011. Vår studie visar att en större majoritet av de undersökta bolagen jämfört med finanskrisen valde att sänka eller ha en oförändrad diskonteringsränta under lågkonjunkturen 2010-2011. En slutsats man kan dra är att i teorin borde företagen ha höjt diskonteringsräntan både i finanskrisen och i den efterföljande lågkonjunkturen, men resultatet från vår studie visar det motsatta.

6.1 Förslag till vidare forskning

Från 2014 kommer koncernredovisningen att behandlas genom det nya redovisningsregelverket K3. I K3 måste koncerner använda sig av ”full-goodwill method” som innebär att både moderbolagets goodwill och minoritetens goodwill ska redovisas. Goodwill ska också ha en begränsad avskrivningstid på 10 år. Hade varit intressant hur företags antagande förändras angående nedskrivningsprövning av goodwill. Det hade även varit intressant att undersöka ett fåtal företag med en kvalitativ undersökning och intervjua företagsledningarna samt revisorer angående nedskrivningsprövning. Detta för att få en djupare förståelse kring nedskrivningsprocessen.

7. Källförteckning

7.1 Artiklar

Gauffin, B. & Thörnsten, A. (2010a) Nedskrivning av goodwill – Få nedskrivningar 2008 som följd av finanskrisen. *Balans*, nr 1, pp. 38-42

Gauffin, B. & Thörnsten, A. (2010b) Fördjupning: Goodwillnedskrivningar 2009, en svårbedömd historia. *Balans*, nr 8-9, pp. 49-52

Hayn, C. & Hughes, P. (2006) Leading Indicators of Goodwill Impairment. *Journal of Accounting, Auditing and finance*, Volume 21 Issue 3, pp. 223-265

Marton, J. (2009) Redovisning av goodwill – hur jämförbart är det?. *Balans*, nr 5

7.2 Böcker

Bryman, A. & Bell, E. (2005). *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Malmö: Liber

Jacobsen, D. (2002) *Vad, hur och varför? Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Lund: Studentlitteratur

Larsen, A.K. (2009) *Metod helt enkelt – en introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Oslo: Gjeerups

Smith, D. (2006) *Redovisningens språk, 3:e uppl.* Lund: Studentlitteratur

7.3 Internetkällor

Di. (2013)

<<http://www.di.se/borssidor/sv-branscher/>>

[Hämtad 17 april 2013]

Konjunkturinstitutet. (2006) Konjunkturläget 2007

<http://www.konj.se/download/18.70c52033121865b13988000105755/December_2006.pdf>

[Hämtad 25 april 2013]

Konjunkturinstitutet. (2007) Konjunkturläget 2007

<http://www.konj.se/download/18.70c52033121865b13988000134029/Augusti_2007.pdf>

[Hämtad 25 april 2013]

Konjunkturinstitutet. (2008a) Konjunkturläget 2008 – Svensk ekonomi går in i en lågkonjunktur

<http://www.konj.se/removed_787.html>

[Hämtad 26 april 2013]

Konjunkturinstitutet. (2008b) Konjunkturläget 2008 – Lågkonjunkturen fördjupas 2009 och 2010

<http://www.konj.se/removed_226.html>

[Hämtad 26 april 2013]

Konjunkturinstitutet. (2012) Konjunkturläget 2012 – Lågkonjunkturen fördjupas

<<http://www.konj.se/693.html>>

[Hämtad 26 april 2013]

Nasdaq OMX Nordic, (2013)

<http://www.nasdaqomxnordic.com/index/index_info?Instrument=SE0000337842>

[Hämtad 17 april 2013]

RR:1:00. Koncernredovisning, Redovisningsrådet 2003.

<<http://www.bfn.se/redovisning/RADET/RR/RR1-00.pdf>>

[Hämtad 5 april 2013]

Statistiska centralbyrån (2008). Sveriges ekonomi - statistiskt perspektiv nr 4 2008.

<http://www.scb.se/statistik/_publikationer/NR0001_2008K03_TI_A28TI0804.pdf>

[Hämtad 5 april 2013]

Valutakurser. 2013

<<http://www.valutakurser.net>>

[Hämtad 18 april 2013]

7.4 Standarder

IAS 36 Nedskrivningar (2011) Far Akademi AB

IFRS 3 rörelseförvärv (2011) Far akademi AB

7.5 Övrigt

Samtliga företags årsredovisningar från 2006 till 2011 på OMXS30-listan

Tele2, årsredovisning (2008)

<http://www.tele2.com/T2_legal_sv_2008.pdf>

[Hämtad 14 maj 2013]

8. Bilagor

8.1 Företagen som ingår i studien

Följande bolag fanns med på OMXS-listan den 17:e april 2013. (Nasdaq OMX Nordic, 2013)
Företagen har delats in efter Dagens Industris branschuppdelning (DI, 2013)

Industri

ABB
Alfa Laval
Atlas Copco
Assa Abloy
Sandvik
Scania
Securitas
Skanska
SKF
Volvo

Hälsovård

Astra Zeneca
Getinge

Konsumentvaror

Svenska Cellulosa
Swedish Match
Electrolux

Finans

Investor AB
Nordea
SEB
Svenska Handelsbanken
Swedbank

Olja & Gas

Lundium Petroleum

Material

Boliden
SSAB

Telekom

Tele2
TeliaSonera
Nokia

Teknik

Ericsson

Konsumenttjänst

H&M
MTG

8.2 Valutakurser

Följande valutakurser användes när omräkning från USD och EUR till SEK i årsredovisningar där SEK inte användes som koncernvaluta:

USD: 6,52 SEK, EUR: 8,49 (Valutakurser, 2013)